

Raadsvoorstel

Zaaknummer: 21985-2023 /

Onderwerp: Beleid Van Afval naar Grondstof

Auteur	:	Hiltja Hoff
Domein/team	:	Ruimte / Groene leefomgeving
E-mail	:	Hiltja.Hoff@gemeentemaashorst.nl
Port.	:	J.P.A. van den Heuvel

Effect op de begroting

Ja Nee

Onderwerp

Beleid Van Afval naar Grondstof

Voorstel

1. De afvalscheiding te willen verbeteren zodat 80 kilo restafval in 2030 overblijft waarbij de kwaliteit van de gescheiden stromen (zoals GFT+E, PBD) geschikt blijft voor hoogwaardige recycling.
2. Per 1-1-2025 conform inzamelvariant 1 (bijlage 1 raadsbesluit) in te gaan zamelen in heel Maashorst.
3. Per 1-1-2024 ook in Reek, Schaijk en Zeeland luiers gescheiden in te zamelen.
4. In te stemmen met het meerjarig uitvoeringsprogramma Van Afval naar Grondstof (bijlage 2 raadsbesluit).
5. De financiële gevolgen te muteren op de voorziening Afvalstoffenheffing.
6. De 13^e begrotingswijziging vast te stellen.

Inleiding

Ontwikkelingen

Afval is een onderwerp waar iedereen mee te maken heeft. Al jaren hebben we in Nederland aandacht voor het terugdringen van de hoeveelheid afval en het scheiden van afval. En niet voor niets: grondstoffen worden schaars, er wordt steeds meer bekend over plastic soep en de druk op het milieu neemt toe. Daarnaast nemen de kosten voor het verwerken en verbranden van afval toe en veroorzaakt afval CO₂-uitstoot.

Nederland wil in 2050 circulair zijn, met als tussenstap om in 2030 50% minder grondstoffen te gebruiken. Om dit te kunnen bereiken moet er minder grondstoffen worden gebruikt, minder afval ontstaan, en als het al afval is moet het meer en kwalitatief beter worden gescheiden om het zo hoogwaardig mogelijk te kunnen recyclen.

Ambities Maashorst

De gemeente Maashorst zamelt al veel afval gescheiden in, hoewel nu nog verschillend in de woonkernen. Dit heeft grotendeels te maken met de korte bestaansgeschiedenis van onze nieuwe gemeente Maashorst. Om in de toekomst ook gezond en welvarend te blijven, en een circulaire economie te behalen in 2050, willen we als gemeente Maashorst naast harmoniseren ook verder verduurzamen.

In maart zijn ambities en inzamelvarianten opiniërend aan de raad voorgelegd. In 2028 80 kilo restafval met kwalitatief goed gescheiden stromen past bij de ambitieuze gemeente Maashorst. Om de afvalscheiding te bevorderen en deze ambities te behalen gaat bestuurlijk de voorkeur uit om inzamelvariant 1 'Goede service en goed resultaat afvalscheiding door vaak GFT+E en PBD in te zamelen' in te voeren per 2025. De verdere afvalscheiding tot 80 kilo restafval wil men realiseren door positief stimuleren.

Beleidsplan Van Afval Naar Grondstof

In het beleidsplan Van Afval Naar Grondstof zijn deze ambities opgenomen, de inzamelvariant uitgewerkt en aanvullende maatregelen opgenomen in het meerjarig uitvoeringsprogramma. Doel is om uiteindelijk alle inzamelingen binnen Maashorst te harmoniseren, inzamelvariant 1 in te voeren en komende jaren aanvullende stappen te zetten om afvalscheiding en -preventie nog verder te stimuleren.

Het beleidsplan met haar ambities en meerjarig uitvoeringsprogramma en invoering van inzamelvariant 1 wordt nu voor goedkeuring aan de raad voorgelegd.

Beoogd effect

Harmoniseren afvalinzamelingen en een duurzamer afvalbeleid.

Argumenten

1.1 Het doel 80 kilo restafval past in de ambitie om voorop te willen lopen in duurzaamheid

De samenstelling van het restafval in Maashorst geeft aan dat in totaal circa 65 kilo restafval per persoon per jaar hebben (grof restafval milieustraat plus fijn restafval thuis). 80 Kilo restafval lijkt dus niet onmogelijk, maar is wel ambitieus. Met de huidige 158 kilo restafval staat Maashorst op de 36e (van de 64 matig stedelijke gemeenten) plaats. Met 80 kilo schuift Maashorst op naar de top-10 matig stedelijke gemeenten anno 2023.

1.2 Geen afkeur van ingezameld afval betekent goede kwaliteit

Veel gemeenten kampen met afkeur van het ingezamelde afval (zeker bij PBD). Vaak heeft dit te maken met lokale omstandigheden en het gedrag van inwoners, maar ook met de gekozen inzamelmethode. De acceptatie-eisen voor PBD, GFT+E, papier en andere stromen kunnen komende jaren door de recyclers echter ook strenger worden, omdat ook zij steeds betere kwaliteit moeten gebruiken om hoogwaardigere producten te kunnen produceren. Geen afkeur is dan ook een belangrijke en makkelijk meetbare graadmeter voor kwalitatief goed gescheiden afval.

2.1 Met de inzamelvariant 1 wordt de afvalinzameling in Maashorst geharmoniseerd.

Deze inzamelvariant is jaren geleden al in voormalig Uden ingevoerd en heeft het scheiden van afval dusdanig verbeterd dat de hoeveelheid restafval is gehalveerd naar 120 kilo. Voor de inwoners uit voormalig Landerd biedt deze inzamelmethode ook de mogelijkheid om afval beter te gaan scheiden en wordt daarmee gelijk de inzameling aan huis geharmoniseerd.

2.2 Hiermee wordt een eerste stap naar 80 kilo restafval gezet.

De hoeveelheid restafval in voormalig Uden is met deze inzamelmethode in 2019 gehalveerd naar 120 kilo per persoon. Met alleen deze inzamelmethode verbeteren we dan ook het scheiden van afval in die mate dat 80 kilo restafval in 2028 overblijft.

Met het nog op te stellen stimuleringsprogramma wordt nagestreefd om het scheiden en verminderen van afval nog verder te verbeteren en een tweede stap richting 80 kilo te bewerkstelligen.

3.1 Harmoniseren luierinzameling en meer afvalscheiding

In voormalig Uden worden luiers al sinds 2004 gescheiden ingezameld, omdat toen capaciteit in Nederland kwam om luiers te recyclen. Met het wijzigen van de inzameling eind 2017 in voormalig Uden bood het huishoudens ook de mogelijkheid om hun hoeveelheid restafval te kunnen verminderen. Door de gescheiden luierinzameling in 2024 uit te breiden naar Reek, Schaijk en Zeeland, krijgen ook zij de mogelijkheid om te gaan scheiden. Bovendien helpt het hen ook als in 2025 de afvalinzameling verandert en het belangrijk wordt dat meer wordt gescheiden en minder restafval overblijft.

Zolang er niet voldoende recyclecapaciteit in Nederland bestaat en er nog geen producentenverantwoordelijkheid (vergoeding) is, wordt de gescheiden inzameling zo efficiënt mogelijk georganiseerd zodat de kosten binnen de huidige begroting kunnen blijven.

4.1 Hierin de maatregelen zijn opgenomen om te harmoniseren en afvalscheiding en -preventie te bevorderen

In het meerjarig uitvoeringsprogramma Van Afval naar Grondstof (p54 Beleidsplan) zijn de maatregelen opgenomen om de afvalinzameling in heel Maashorst te harmoniseren en te evalueren (voorgestelde inzamelmethode voor restafval, PBD en GFT+E, maar ook de gescheiden luierinzameling, glas, textiel, etc).

Het stimuleringsprogramma (zwerf)afvalpreventie en -scheiding moet nog nader worden ingevuld, en gaat aandacht besteden aan educatie, inwoners faciliteren, communicatie en de onderwerpen zwerfafval, afvalscheiding maar ook afvalpreventie. Voor de invulling wordt gekeken wat er al op dat vlak in Nederland gebeurt.

4.2 Er zijn meerdere vormen af te wegen voor deze service.

De dienstverlening om het scheiden van afval te stimuleren en de inwoners tegemoet te komen is bijvoorbeeld een keer 'gratis' grofvuil weg kunnen brengen. Deze dienstverlening kan op verschillende worden ingevuld: Men kan denken aan de van oudsher bekende stortbon, waarmee een inwoner een keer afval 'gratis' bij de milieustraat mag aanbieden. In feite tegenstrijdig met principe 'de vervuiler betaalt'. Maar men kan ook denken om de dienstverlening dichterbij de inwoner te brengen, juist voor de kleinere hoeveelheden waar men niet snel mee naar de milieustraat gaat en de inwoner zonder vervoer tegemoet komt, de zogenaamde mobiele milieustraat.

Voor een goede afweging is meer onderzoek nodig naar milieuwinst, kosten, bewustwording, etc. Voorgesteld wordt daarom om komende maanden hier meer informatie over te vergaren en in het najaar een besluit over te nemen. Afhankelijk van de financiële gevolgen is het een raad- of collegebevoegdheid.

5.1/6.1 De gemeenteraad is het besluitvormend orgaan over de inzet van gemeentelijke middelen.

Kanttekeningen

1.1 80 Kilo restafval wordt niet in 2028 gerealiseerd.

De inzamelresultaten van voormalig Uden geven aan dat zo'n 120 kilo restafval gerealiseerd kan worden met inzamelvariant 1. Het stimuleringsprogramma zal mogelijk dit nog iets verder kunnen brengen. Maar de overige 40 kilo (van 120 naar 80 kilo) zullen naar verwachting met communicatie en campagnes niet worden behaald in 2028, omdat dit deel niet meer tot het makkelijk bereikbare cq laaghangend fruit hoort.

Een jaar na start inzamelvariant 1, in 2026, wordt duidelijk in hoeverre de afvalscheiding is verbeterd. Als een vervolgstap nodig is, is opnieuw besluitvorming, contractvernieuwing en implementatie in 2027/2028 noodzakelijk en is 80 kilo in 2028 niet meer realiseerbaar. Het zal dan op zijn vroegst 2029/2030 worden.

2.1 Desinvestering containers als binnen enkele jaren alsnog diftar wordt ingevoerd

Als in 2026 blijkt dat onvoldoende afvalscheiding plaats vindt, en wordt besloten om alsnog frequentie-diftar in te voeren, zijn de 120 liter restafvalcontainers (€230.000) voor de 1-persoonshuishoudens voor niets aangeschaft. De 'Udense' containers zijn tegen die tijd al 12 jaar oud en is de desinvestering beperkter.

Als gekozen wordt voor de diftarvorm tariefzak worden alle restafvalcontainers overbodig (€460.000 investering in 2024).

3.1 Recyclecapaciteit is op dit moment nog niet voldoende in Nederland.

Sinds 2004 wordt in voormalig Uden luiers gescheiden ingezameld en zijn ook vele jaren gerecycled. Met een faillissement van een van de drie recyclers en vervolgens strengere wetgeving is de recycling in Nederland een tijd geleden gestopt. Een nieuwe recyclemethode is ondertussen weer opgestart en recycle al een deel van de Nederlandse luiers, maar heeft niet voldoende capaciteit om alle luiers van Nederland te recyclen. Ook zijn er nog andere recycletechnieken volop in ontwikkeling, maar zijn deze nog niet zover om daadwerkelijk luiers grootschalig te kunnen recyclen. De producentenverantwoordelijkheid luiers die er aan komt, zal bovendien de gescheiden inzameling gaan verplichten.

Dat betekent dat het belangrijk is om de gescheiden luierinzameling in voormalig Uden te behouden om een jojo-effect te voorkomen. En als voorbereiding op de verplichting van gescheiden inzameling en de recyclebaarheid, de gescheiden luierinzameling uit te breiden naar Reek, Schaijk en Zeeland. Daarmee harmoniseren we bovendien de luier-inzameling in Maashorst en helpen we de inwoners alvast om hun afval meer te kunnen scheiden.

Financiën

1) Invoering nieuwe inzameling:

De voorgestelde afvalinzameling wordt voor de inwoners van Maashorst goedkoper (p46 Beleidsplan):

- Het effect van de nieuwe inzameling levert een structureel voordeel op van €158.000 (€2.771k-€2.613k) en wordt toegevoegd aan de voorziening Afvalstoffenheffing.

- Voor het vervangen van de containers wordt voorgesteld om een investeringskrediet te voteren van €460.000. De structurele kapitaallasten van dit krediet worden gedekt uit de voorziening Afvalstoffenheffing.

- De eenmalige communicatiekosten van €55.000 over de nieuwe afvalinzameling worden bekostigd uit de voorziening Afvalstoffenheffing.

De mutaties worden verrekend met de voorziening afvalstoffenheffing, welke toereikend is.

2) Meerjarig uitvoeringsprogramma (p54 Beleidsplan)

- De eenmalige kosten van €54.500 in 2024 zoals de nulmeting samenstelling afval (€32.000), haalbaarheidsonderzoek circulair ambachtscentrum (€20.000) en actualiseren afvalstoffenverordening (€2.500), worden bekostigd uit de afvalvoorziening. Zo ook de kosten voor de evaluatie (€ 20.000) die in 2026 zal plaatsvinden.

- De jaarlijkse monitoring van de kwaliteit gescheiden stromen (€6.000) wordt vanaf 2024 opgenomen in de afvalbegroting

Duurzaamheid

Het totale beleidsplan is bedoeld voor meer duurzaamheid: minder gebruik van grondstoffen, minder afval en meer recycling. Het plan draagt op deze wijze bij aan de Global Goals 11 duurzame gemeenten, 12 Verantwoorde consumptie en 14 leven in het water.

Participatie

In de zomer 2022 zijn inwoners van Maashorst met behulp van een enquête bevraagd voor ideeën voor de nieuwe afvalinzameling Maashorst. Het rapport van de resultaten van deze enquête is gepubliceerd op het digitale participatieplatform www.maashorstaanhetwoord.nl. Ruim 1400 huishoudens zijn aangeschreven voor de enquête en via de gemeentebrede communicatiekanalen werden ook de overige inwoners uitgenodigd om de enquête in te vullen. Uiteindelijk hebben 960 huishoudens de enquête ingevuld. De reacties zijn versnipperd over een breed scala van onderwerpen, waarbij geen enkel onderwerp bij een meerderheid speelde. Bij de invoering van de afvalinzameling Maashorst wordt gekeken of met de reacties de communicatie of de voorbereidingen nog verder verbeterd kunnen worden.

Communicatie

De inwoners worden via de gemeentelijke kanalen geïnformeerd over het voorgenomen besluit en voor de invoering van de afvalinzameling is een communicatieplan opgesteld.

Vervolg

- Voorbereiden en invoeren nieuwe afvalinzameling in Reek, Schaijk en Zeeland
- Uitvoeren meerjarig uitvoeringsprogramma Van Afval naar Grondstof

Bijlagen die onderdeel uitmaken van het besluit

1. 13^e Begrotingswijziging

Bijlagen ter informatie

1. Beleidsplan Van Afval Naar Grondstof, Maashorst

Uden, 9 mei 2023

Burgemeester en wethouders van gemeente Maashorst,

de secretaris,

de burgemeester,

J.A.G.M. van Aaken

M.J.D. Donders-de Leest (wnd.)